Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista:

– ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä”,

– ”Ehdotukset neuvoston asetuksiksi (EY) Euroopan aluekehitysrahastosta, Euroopan sosiaalirahastosta ja kalastusalan rakenteellisista toimenpiteistä”, ja

– ”Ehdotukset neuvoston asetuksiksi (EY) koheesiorahastosta annetun asetuksen (EY) N:o 1164/94 ja sen liitteen II muuttamisesta” [1]

(98/C 407/14)

Neuvosto päätti 19. toukokuuta 1998 ja 6. kesäkuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 125, 130 d, 130 e ja 198 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista ehdotuksista.

Asian valmistelusta vastannut aluekehityksen, yhdyskuntasuunnittelun ja maankäytön jaosto antoi lausuntonsa 31. elokuuta 1998. Esittelijä oli Campbell Christie.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. syyskuuta 1998 pitämässään 357. täysistunnossa (syyskuun 10. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 93 puolesta, 2 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Taustaa

1.1. Komissio hyväksyi 18. maaliskuuta 1998 pitämässään kokouksessa useita rakennerahastoaiheisia asetusehdotuksia, jotka perustuvat Agenda 2000 -paketin yhteydessä aiemmin esitettyihin ehdotuksiin. Komissio hyväksyi seitsemän asetusehdotusta, jotka koskevat kaikkia neljää rakennerahastoa (EAKR, ESR, EMOTR ja kalatalouden ohjauksen rahoitusväline KOR), koheesiorahastoa ja unionin jäsenyyttä hakevien maiden liittymistä valmistelevaa rakennepolitiikan välinettä (ISPA) sekä asetuksen rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä.

1.2. Lausunnossa käsitellään pääasiassa yleisasetusehdotuksen herättämiä kysymyksiä. Asetusehdotuksessa yksilöidään tärkeimmät aihealueet, joita tulee pohtia rahastouudistuksen yhteydessä. Lausunnossa kommentoidaan niin ikään EAKR:sta, ESR:sta, KOR:stä ja koheesiorahastosta annettuja asetusehdotuksia, joille kullekin on omistettu oma jaksonsa. Sekä EMOTR:sta että ISPA:sta annetaan erillinen lausunto.

2. Komission ehdotukset

2.1. Jaksossa esitellään komission ehdotusten pääkohdat rakennerahastojen toiminnan tarkistamiseksi vuosina 2000–2006. Kyseessä on tiivistelmä pohjana lausunnolle, jonka talous- ja sosiaalikomitea antaa kyseisistä ehdotuksista.

2.2. Komission tekemät ehdotukset rakennerahastouudistukseksi perustuvat vuona 1988 tehtyihin uudistuksiin ja niiden toteuttamisen jälkeen tapahtuneeseen alueiden talouksien lähentymiseen. Rakennerahastoissa on vastaisuudessa otettava huomioon Amsterdamin sopimukseen sisällytetty uusi työllisyysosasto, jonka mukaisesti unionin työllisyyttä kohennetaan.

2.3. Rakennerahastoja koskevien komission ehdotusten rahoituskehyksen kokonaissumma on 218,7 miljardia euroa (vuoden 1999 hintoina) nykyisiä 15:ta jäsenvaltiota silmällä pitäen, mikä vastaa 0,46 prosenttia EU:n BKT:sta.

2.4. Komission ehdottamien tarkistusten keskeisin näkökohta on rakennerahastotoimien keskittäminen kolmeen pääasialliseen tavoitteeseen ja kolmeen yhteisön aloitteeseen. Näin ollen rahastojen kahden maantieteellisen tavoitteen piiriin kuuluvan EU:n väestön osuus supistuu nykyisestä 51 %:sta 35–40 %:iin vuoteen 2006 mennessä.

2.5. Rahastojen seuraavalla ohjelmakaudella tuki keskitetään muiden alueiden kehityksestä jälkeenjääneille alueille. Asetusehdotuksessa esitetään, että tavoitteen 1 piiriin kuuluvia tukikelpoisia alueita valittaessa sovelletaan tiukasti 75 %:n BKT-perustetta (NUTS II -tasolla). Uuden tavoitteen 1 piiriin kuuluvat lisäksi sellaiset alueet, jotka saavat nykyisin tavoitteen 6 mukaista tukea. Uusi tavoite 2 kattaa alueet, joiden teollisuudessa ja palvelualalla on tapahtunut yhteiskunnallis-taloudellisia muutoksia, taantuvat maaseutualueet, vaikeuksissa olevat kaupunkialueet ja kalastuksesta riippuvaiset lama-alueet. Tavoitteen 3 mukaista tukea saavat tavoitteiden 1 ja 2 tuen ulkopuolelle jäävät alueet.

[1] EYVL C 159, 26.5.1998, s. 7.

2.6. Rakennerahastotoimilla pyritään edistämään kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä kaikkialla EU:ssa. Työllisyysvaikutuksen tulisi ulottua avustusten kolmelle pääasialliselle aihealueelle, jotka ovat: infrastruktuuri, henkilöresurssien kehittäminen ja tuotantosektorin tukeminen. Toimet ovat yhdenmukaisia Amsterdamin sopimuksen sisältämän uuden työllisyysosaston kanssa.

2.7. Yleisasetusehdotuksessa komissio pyrkii uudistamaan rakennerahastojen toimintaa ja hallintoa. Komissio on edelleen strategisessa avainasemassa huolehtiessaan toimien ohjelmoinnista, yhteisön painopisteiden toteutumisesta pantaessa toimia täytäntöön ja tuloksien varmentamisesta seuraamalla, arvioimalla ja toimien rahoitusta valvomalla. Asetusehdotuksessa esitetään rakennerahastotoimien täytäntöönpanon yksinkertaistamista useilla avainaloilla sekä jäsenvaltioiden ja komission välisen vastuunjaon selkiyttämistä.

2.8. Komissio ehdottaa, että 10 prosenttia rahastojen määrärahoista jaetaan ohjelmakauden puolivälissä suoritusvarauksena sen perusteella, millaisen suoritustason ohjelmat ovat saavuttaneet kyseiseen ajankohtaan mennessä.

2.9. Asetusehdotuksessa esitetään kumppanuusperiaatteen selkiyttämistä siten, että jäsenvaltioiden on taattava alue- ja paikallisviranomaisten, ympäristöviranomaisten sekä talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirien osallistuminen kumppanuuteen, kansalaisjärjestöt mukaan lukien.

2.10. Asetusehdotuksessa esitetään lisäksi rahastojen toiminnan yksinkertaistamista ja hajauttamista. Tätä varten toteutetaan yhtenäinen, aluekohtainen integroitu rakennerahasto-ohjelma, johon sisältyvät kaikkien rakennerahastojen kautta toteutettavat sekä tavoitteen 1 että tavoitteen 2 mukaiset integroidut toimet. Järkeistämällä pyritään tehostamaan rahastoja ja niiden yhteisvaikutusta, vähentämään päätösten ja niiden muutosten lukumäärää, joustavoittamaan rahastoja ja yhdenmukaistamaan niiden menettelytapoja.

3. **Yleistä**

3.1. Komission ehdotus neuvoston asetukseksi rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä sisältää ehdotuksen rahastojen toimintaa vuosina 2000–2006 sääntelevästä lainsäädäntökehyksestä. Asetuksessa yhdistetään kaksi aikaisempaa säädöstä – kehysasetus ja yhteensovittamisasetus – ja yksinkertaistetaan siten EU:n rakennetoimien toteutukseen osallistuvien tahojen toimintaperiaatteita ja hallinnollisia vastuualueita sekä tehdään niistä nykyistä avoimempia. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen esitettyyn muutokseen, joka lisää rakennerahastoista tukea saavien paikallisten kehitysohjelmien suunnittelun ja toteutuksen tehoa ja vastuullisuutta.

3.1.1. Yleisasetuksessa määritellään selkeästi ja jäsennellysti yhteisön yhteenkuuluvuustoimien toteutukseen ja hallintoon seuraavan rahoituskauden aikana sovellettavat ehdot. Vaikka asetusehdotuksessa suositellaan merkittäviä muutoksia seuraavan ohjelmakauden rakennetoimiin, toiminnan kehitystä vuodesta 1988 ohjanneet keskittämisen, ohjelmoinnin, kumppanuuden ja täydentävyyden perusperiaatteet säilytetään ja niitä vahvistetaan.

3.2. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että komission ehdottamista uudistuksista huolimatta rahastoja on käytettävä edelleen lujittamaan EU:n taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Ehdotettujen uudistusten avulla on pystyttävä mm. nostamaan todistettavasti EU:n epäsuotuisimpien alueiden tulotasoa, kehitettävä kyseisten alueiden teollisuutta ja palveluja, helpotettava taantuvien teollisuusalueiden taloudellista sopeutumista, edistettävä unionin maaseudun, maataloudesta ja kalastuksesta toimeentulonsa saavien alueiden ja harvaanasuttujen alueiden talouden monipuolistamista ja torjuttava työttömyyttä etenkin sosiaalirahaston turvin kaikkialla EU:ssa investoimalla henkilöresurssien kehittämiseen ja helpottamalla työntekijöiden sopeutumista teknologian uutuuksien mukanaan tuomiin muutoksiin.

3.2.1. On erittäin tärkeää, että vaikka rakennerahastojen toimintaa pyritään tehostamaan, rahastot ovat edelleen riittävän joustavia ja sopeutumiskykyisiä, mikä varmistaa, että ne pystyvät vastaamaan varsinkin ennalta-arvaamattomiin rakenteellisiin talouskriiseihin, joilla on erityinen alueellinen ulottuvuus. Nykyisten asetusten perusteella tämä on ollut mahdollista, ja rakennerahastotuki on kohdennettu menestyksekkäästi erityisongelmien ratkaisuun esimerkiksi Portugalin tekstiilin- tuotantoalueilla, EU:n hiilikaivosalueilla sekä alueilla, jotka pyrkivät työllistämään puolustusteollisuudessa ja siihen liittyvissä ammateissa työskenteleviä henkilöitä muulla tavoin. Useimmissa tapauksissa EU:n tuki on ollut talouskehitykseen tarkoitetun laajemman tuen keskeisin osatekijä.

3.2.2. Koska työllisyyspolitiikka sisältyy Amsterdamin sopimukseen, toimet – etenkin taloudelliseen tukeen liittyvät (aluekehitysrahaston) toimet – olisi otettava

erottamattomaksi osaksi kokonaisvaltaista työllisyyspolitiikkahanketta myöntämällä unionin epäsuotuisassa asemassa olevien alueiden kestävälle talouskehitykselle jatkuvaa tukea.

3.3. Rakennerahastojen toimintaa vuodesta 1988 ohjanneet keskittämisen, ohjelmoinnin, kumppanuuden ja täydentävyyden periaatteet on säilytetty uudessa ehdotuksessa ja niitä on jopa vahvistettu keskeisillä aloilla. Niinpä uusi asetusehdotus jatkaa EU:n menestyksellisen toimintatavan pohjalta, ja siinä esitetään joukko poliittisesti arkaluonteisia ja teknisiä uudistuksia, joiden tarkoituksena on tehostaa rahastojen turvin toteutettavia toimia. Rakennerahastoista tuettavien toimien on lisäksi noudatettava edelleen muiden EU-politiikkojen tavoitteita (esimerkiksi ympäristö-, työllisyys- ja sosiaalisen suojelun tavoitteita).

3.4. Kuten Agenda 2000 -tiedonannossa [1] todetaan, komissio ehdottaa rakennerahastojen ensisijaisten tavoitteiden supistamista seitsemästä kolmeen. Talous- ja sosiaalikomitea myöntää supistamisen selkiyttävän ja tehostavan rakennerahastojen muodostamaa kokonaisuutta, mutta uudelleenjärjestelyllä ei kuitenkaan saa heikentää EU:n sitoumusta huolehtia alueiden taloudelliseen kehitykseen liittyvistä erityisistä näkökohdista aiempaa laajapohjaisempien unionin tavoitteiden puitteissa tai epäsuotuisan taloudellisen aseman erityisistä ilmentymismuodoista.

3.4.1. Komission ehdotusten pääasiallinen tavoite on keskittää rahastotoimia entisestään siten, että vuoteen 2006 mennessä rakennerahastojen uusien alueellisten tavoitteiden piiriin kuuluvan unionin väestön osuus on laskenut nykyisestä 51 prosentista 35–40 prosenttiin. Komitea myöntää toki rakennerahastotoimien keskittämisen olevan tärkeää ja kannattaa ehdotuksissa esitettyjä siirtymäkauden toimenpiteitä, mutta rakennerahastouudistukset eivät saa kääntää päinvastaiseksi sellaisten alueiden talouskehitystä, jotka eivät ole enää tukikelpoisia nykyisten asetusten voimassaolon päätyttyä.

4. **Erityistä**

A. Uudet tavoitteet

4.1. Samoin kuin Agenda 2000 -tiedonannon ehdotuksissa, myös asetusehdotuksessa esitetään rakennerahastojen toiminnan keskittämistä kolmeen tavoitteeseen nykyisten seitsemän sijasta.

4.2. Rakennerahastojen tavoitteissa 1 ja 2 säilytetään alueellisuusperiaate. Näiden kahden tavoitteen piiriin kuuluvan EU:n väestön osuutta ehdotetaan kuitenkin supistettavaksi nykyisestä 51 prosentista 35–40 prosenttiin vuoteen 2006 mennessä. Tämä merkitsee tavoitteiden 1 ja 2 piiriin kuuluvan väestönosan huomattavaa supistumista ja uudistetun tavoitteen 3 tukikelpoisuusvaatimukset täyttävän väestönosan merkittävää kasvua. Komissio arvioi tuen kattavuudesta, että sovellettaessa ”tiukasti” 75 %:n BKT-perustetta tavoitteen 1 piiriin kuuluu 20 % EU:n koko väestöstä ja tavoitteen 2 piiriin 18 %.

T a v o i t e 1

4.3. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille, että ehdotuksen 3 artiklassa esitetään, että komissio laatisi luettelon tavoitteen 1 tukikelpoisuusvaatimukset (BKT asukasta kohti alle 75 %) täyttävistä alueista.

4.3.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa rakennerahastotoimien keskittämisperiaatetta ja sitä, että komissio pitää tärkeänä, että tavoitteen 1 mukaista tukea myönnetään ainoastaan sellaisille NUTS II -tason alueille, joiden BKT asukasta kohti on alle 75 % EU:n keskiarvosta. On kuitenkin todennäköistä, että sovellettaessa perustetta tiukasti, jotkut NUTS II -alueet, tai merkittävät osat niistä, jäävät tuen ulkopuolelle, vaikka niiden alueellinen talouskehitys kärsii vakavista ongelmista. Tällaisissa tapauksissa saattaa olla asianmukaista, että jäsenvaltiot ja komissio tutkivat yhdessä, onko 75 %:n ehto sellaisenaan riittävä laukaisemaan tukien myöntämisen rakennerahastoista kaikille samalla tavalla kehityksestä jääneille alueille. Tarkastelussa on määriteltävä objektiiviset, avoimet työmarkkina- ja muut taloudelliset perusteet, jotta voidaan taata alueiden tasa-arvoinen kohtelu.

4.3.1.1. Sellaisten taloudellisesti jälkeenjääneiden alueiden osalta, joiden ei huolellisen tarkastelun jälkeen voida katsoa kuuluvan tavoitteen 1 mukaisen tuen piiriin, jäsenvaltioiden hallitusten lienee komission kyseisille alueille ehdottamista siirtymäkauden toimenpiteistä huolimatta kohennettava omia alueellisia talousohjelmiaan, jotta alueiden taloudellinen ja sosiaalinen suorituskyky ja tulevaisuudennäkymät eivät kehittyisi kielteiseen suuntaan. Vaikka kaikkien tämänkaltaisten toimenpiteiden on oltava EY:n kilpailusääntöjen mukaisia, talous- ja sosiaalikomitea myöntää, että EU:n rakennerahastotoimien keskittäminen entisestään saattaa johtaa jäsenvaltioiden antaman tuen kasvuun.

4.3.1.2. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille komission ehdotuksen (asetusehdotuksen perusteluosa), jonka mukaisesti tavoitteen 1 tukikelpoiset alueet olisivat samoja alueita, joille jäsenvaltiot myöntävät tukea perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla. Komitea hyväksyy esityksen yleissääntönä, mutta korostaa, että teollisuuden valtiontuki on jäsen-

[1] KOM(97) 2000 lopull.

valtion talouspolitiikan erillinen väline, jota jäsenvaltion tulisi voida käyttää harkintansa mukaan silloin, kun se on perusteltua.

4.3.1.3. Komissio ehdottaa (asetusehdotuksen 3 artiklan 1 kohta), että tavoitetta 1 laajennetaan sisältämään syrjäisimmät alueet ja ohjelmakauden 1995–1999 tavoitteen 6 tukikelpoiset alueet, ts. erittäin harvaanasutut alueet. Komitea kannattaa toki kyseisen tukiperusteen säilyttämistä, mutta ehdottaa, että tietyn asukastiheyden perusteella myönnettävä tuki olisi kaikkien EU:n alueiden saatavilla. Lisäksi olisi harkittava tavoitteen objektiivisten tukikelpoisuusperusteiden kehittämistä siten, että tavoitteen 1 mukaista tukea voitaisiin myöntää maantieteellisesti epäsuotuisten alueiden integroitumisen edistämiseen. Kyseisillä alueilla on syrjäisen sijaintinsa tai eristäytyneisyytensä sekä hankalien kulkuyhteyksien vuoksi huomattavia vaikeuksia integroitua Euroopan unionin talouteen.

4.3.1.4. Rakennerahastojen tukikelpoisuusperusteita harkitessaan komission olisi arvioitava, missä määrin alueen kykenemättömyys kehittää talouttaan itsenäisesti johtuu harvasta asutuksesta (muuttoliikkeen aiheuttama väestökato mukaan lukien) ja missä määrin se liittyy alueen syrjäiseen sijaintiin, fyysisistä ominaisuuksista johtuva syrjäisyys mukaan lukien (esim. saaret, vuoristoalueet ja muut äärialueet).

Tavoite 2

4.4. Uusi tavoite 2 käsittää taantuvat teollisuus- ja palvelualueet (jotka saavat nykyisen tavoitteen 2 mukaista tukea samoin perustein), maaseutualueet (jotka nykyisin kuuluvat tavoitteen 5b piiriin), kaupunkialueet sekä kalastuksesta riippuvaiset alueet. Tavoitteen 2 kokonaiskattavuuden ylärajaksi on asetettu 18 prosenttia EU:n väestöstä. Tämän osuuden tulisi ohjeellisesti jakautua siten, että 10 prosenttia väestöstä asuu teollisuus- ja palveluvaltaisilla alueilla, 5 prosenttia maaseutualueilla, 2 prosenttia kaupunkialueilla ja 1 prosentti kalastuksesta riippuvaisilla alueilla. Komissio ja jäsenvaltiot määrittävät yhdessä tavoitteen 2 tuen piiriin soveliaat alueet.

4.4.1. Tavoitteen 2 tukikelpoisuusvaatimusten tarkistusehdotuksella, jonka mukaan tavoitteen piiriin kuuluisivat taantuvat maaseutualueet, vaikeuksissa olevat kaupunkialueet ja kalastuksesta riippuvaiset kriisialueet, ei saa vähentää tähänastisia ponnisteluja edistää maaseutualueiden talouskehitystä. Maaseutualueille on usein ominaista ”piilotyöttömyys”, minkä vuoksi kyseistä taloudellisen epäsuotuisuuden osoitinta olisi tulkittava maaseutualueilla varovaisesti. Jäsenvaltioiden olisikin pyrittävä varmistamaan, että tukea myönnetään tasapuolisesti maaseutualueille ja muille kuinmaaseutualueille, siten että maaseutu- ja taajama-alueet täydentävät toisiaan.

4.4.2. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille, että tavoitteen 2 mukainen tukikelpoisuus määräytyy edelleen pääasiallisesti työttömyysasteen perusteella. Tämä antaa komitean käsityksen mukaan kapea-alaisen kuvan taloudellisesta jälkeenjääneisyydestä eikä riitä mittaamaan epäsuotuisten alueiden työmarkkinaolosuhteita. Muita merkittäviä työmarkkinaosoittimia, jotka voitaisiin ottaa huomioon, ovat työikäisen väestön osuus työvoimasta sekä työvoiman pätevyys- ja resurssikirjanpito.

4.4.3. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa ehdotusta, että rakennerahastotukien täytäntöönpanossa kiinnitetään entistä enemmän huomiota taajama-alueiden ongelmiin. Tukea ei saa kuitenkaan rajoittaa pelkästään ongelmallisille kaupunkialueille, vaan sen turvin on ylipäätään edistettävä yhdyskuntasuunnittelua. Näin ollen tulevat yhteisöaloitteet olisi integroitava tavanomaiseen tavoitteen 2 mukaiseen tukeen.

4.4.4. Talous- ja sosiaalikomitea on huolestunut siitä, että rakennerahastotukien nykyinen jakautuminen jäsenvaltioiden maaseutu- ja kaupunkialueiden kesken saattaa muuttua uusien järjestelyjen myötä. Vaikka asetuksessa edellytetään, että tukikelpoisilla teollisuus- ja maaseutualueilla asuu vähintään 50 % tavoitteen 2 piiriin kuuluvasta jäsenvaltion väestöstä, jäsenvaltiot voivat silti kohdentaa rakennerahastovaroja tiheään asutuille alueille. Arvioidessaan uuden asetuksen täytäntöönpanoa komitea kehottaa komissiota tekemään selvityksiä tavoitteen 2 mukaisen tuen jakautumismallista kussakin jäsenvaltiossa ja esittämään tästä näkemyksiään.

4.4.5. Komissio ehdottaa, että tavoitteen 2 piiriin kuuluvien teollisuusalueiden tuen (asetusehdotuksen 4 artiklan 5 kohta) ainoana määräytymisperusteena käytetään tilastoitua työttömyysastetta. Talous- ja sosiaalikomitea suosittaa tukikelpoisuusperusteiden laajentamista siten, että niissä otetaan huomioon taantuvien teollisuusalueiden BKT:n kehitys henkeä kohti. Koska työttömyys on kausiluonteista, alueiden työllisyys- ja työttömyysaste vaihtelee todennäköisesti huomattavasti niiden seitsemän vuoden aikana, jolloin tavoitteen 2 mukaisia ohjelmia pannaan täytäntöön uusien säännösten mukaisesti. Näin ollen sellaiset jäsenvaltiot, joiden suhdannekierto poikkeaa muiden jäsenvaltioiden suhdannevaiheesta, ovat muita epäsuotuisammassa asemassa, jos kyseisten alueiden taloudellista jälkeenjääneisyyttä mitataan pelkästään työttömyyden perusteella. Samanaikaisesti sellaiset alueet, jotka täyttävät työttömyysvaatimukset heti jakson alussa, saattavat olla huomattavasti muita paremmassa asemassa jo kauan ennen tavoitteen 2 mukaisten ohjelmien päättymistä.

4.4.6. Myös epäsuotuisassa asemassa olevat maaseutualueet hyötyvät todennäköisesti asukaskohtaisen BKT-perusteen sisällyttämisestä tavoitteen 2 tukikelpoisuusvaatimuksiin. Komission ehdotuksissa (asetusehdotuksen 4 artiklan 6 kohta) maaseutualueiden tukikelpoisuuden perusteiksi ehdotetaan ainoastaan väestön ja työllisyyden kehitystä. Kaikille epäsuotuisille maaseutualueille on kuitenkin luonteenomaista alhainen tulotaso henkeä kohti (mikä liittyy korkeaan piilotyöttömyyteen), ja asukaskohtaisen BKT:n käyttäminen taloudellisen jälkeenjääneisyyden mittarina on uusi tapa suojella kyseisten alueiden etua.

4.4.7. Talous- ja sosiaalikomitean käsityksen mukaan ne alueet, jotka eivät kuulu uuden tavoitteen 2 piiriin, eivät saa automaattisesti menettää oikeuttaan jäsenvaltioiden EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan nojalla myöntämän taloudellisen tuen välineisiin.

Tavoite 3

4.5. Tavoitteen 3 mukaiset tukitoimenpiteet kohdistetaan muille kuin tavoitteiden 1 ja 2 alueille, ja niissä otetaan huomioon Amsterdamin sopimuksen uusi työllisyysosasto sekä EU:n uusi työllisyysstrategia. Tavoitteen 3 mukaan tukikelpoisuus edellyttää, ettei kyseinen alue saa tukea tavoitteista 1 tai 2 eikä myöskään siirtymäsäännösten perusteella. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että kaikilla rakennerahastotoimilla olisi tuettava Amsterdamin sopimuksen työllisyystavoitteita. Tuen yhdistäminen työllisyystavoitteisiin ei saa rajoittua ainoastaan sosiaalirahaston toimiin, vaan sen olisi oltava tärkeimmällä sijalla kaikkien rakennerahastojen toiminnassa. Tavoite 3 toimii myös viitekehyksenä, jolla taataan kaikkien henkilöresurssien hyväksi tehtyjen valtiotason toimien yhtenäisyys.

4.5.1. Talous- ja sosiaalikomitea on toki tyytyväinen tavoitteen 3 mukaisen tuen laajuuteen ja siihen, että asetusehdotuksessa painotetaan työpaikkojen luomista – ottamalla huomioon Amsterdamin sopimuksen uusi työllisyyttä koskeva osasto – mutta komitea korostaa, että on tärkeää toteuttaa edelleen sellaisia toimenpiteitä, joilla helpotetaan työvoiman sopeutumista teolliseen ja teknologiseen muutokseen, samaan tapaan kuin rakennerahastojen nykyisessä tavoitteessa 4. Komission asetusehdotuksen uuden tavoitteen 3 yhteydessä kyseistä näkökohtaa ei mainita erikseen. Komitea tähdentää, että tällaiset toimenpiteet ovat avainasemassa säilytettäessä työpaikkoja ja haluaisi antaa niille edelleen keskeisen sijan tulevassa rakennerahastopolitiikassa tavoitteen 3 mukaisen tuen yhteydessä ja osana tavoitteiden 1 ja 2 piiriin kuuluvien alueiden integroituja ohjelmia.

B. Ohjelmakauden pituus ja siirtymäkausi

4.6. Tavoitteiden 1 ja 2 tukikelpoisten alueiden luettelo on voimassa koko seitsenvuotisen jakson 2000–2006. Jos kuitenkin jokin alue on vaikeassa kriisissä, tavoitteen 2 osalta luetteloa voidaan tarkistaa vuonna 2003 edellyttäen, ettei tavoitteen 2 kattaman väestön osuus kullakin ohjelma-alueella nouse.

4.6.1. Vaikka tavoitteen 1 mukainen tuki on selvästi syytä ohjelmoida uusien rahastojen koko seitsenvuotiseksi ohjelmakaudeksi, tähän ei ole yhtä ilmeistä syytä tavoitteen 2 erityisnäkökohtien osalta. Etenkin se, että tavoitteen 2 tukikelpoiset teollisuusalueet valitaan pelkästään työllisyystietojen perusteella, näyttää edellyttävän aiottua laajempaa tarkistusta ohjelmakauden puolivälissä eli vuonna 2003. On hyvinkin mahdollista, että tietyt, alunperin tavoitteen 2 mukaisen tuen ulkopuolelle jääneet alueet täyttävät tuolloin tukikelpoisuusvaatimukset, kun taas toiset, alunperin tuen piiriin kuuluneet alueet eivät ole enää tukikelpoisia. Nykyisellään tavoitteen 2 piiriin kuuluvia teollisuusalueita voidaan asetuksen nojalla tarkistaa vain rajoitetusti vuonna 2003, ja tarkistuksen on tapahduttava ainoastaan jäsenvaltion pyynnöstä ja edellyttäen, ettei tavoitteen 2 kattaman väestön kokonaisosuus nouse kyseisessä jäsenvaltiossa. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille, että esitys jättää hyvin vähän todellista liikkumavaraa sopeutettaessa rahastoja vastaamaan jäsenvaltioiden muuttuviin olosuhteisiin, puhumattakaan tilanteesta, jossa talouskriisi kasvattaa tavoitteen 2 työttömyysperusteet täyttävien alueiden väestön nettomäärää. Komitea ehdottaa, että ainakin tavoitteen 2 osalta harkittaisiin vielä kerran nykyistä kokonaisvaltaisemman, kauden puolivälissä tehtävän tarkistuksen sisällyttämistä asetusehdotukseen.

4.6.2. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen asetuksen sisältämiin siirtymäkauden säännöksiin, joita sovelletaan vuoden 1999 jälkeen tuen ulkopuolelle jääviin alueisiin. Siirtymäkauden pituus on neljästä kuuteen vuotta, ja sen avulla varmistetaan, että tuen ulkopuolelle jäävät alueet pystyvät asteittain mukautumaan uuteen tilanteeseen. Komitea ehdottaa, että laaditaan yksityiskohtainen eritelmä siirtymäkauden säännöksien soveltamisehdoista ja toteuttamisesta ja että talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirit osallistuvat laatimistyöhön.

4.6.3. Komitea on niin ikään tyytyväinen komission ehdotukseen varmistaa, että kukin jäsenvaltio antaa yhtäläisen panoksen rahastojen keskittämiseen ja että kunkin jäsenvaltion tukikelpoista väestönosaa voidaan supistaa ainoastaan yhdellä kolmasosalla nykyisten tavoitteiden 2 ja 5b kattamasta väestöstä. Komitea katsoo kuitenkin, että on epäoikeudenmukaista ja järjenvastaista korvata kokonaissupistus lukemalla siirtymäkauden tukea saavat tavoitteen 1 alueet ja tavoitteen 2

tukikelpoisuusehdon täyttävät alueet tuen piiriin ennen rajoituksen soveltamista.

C. Suoritusvaraus

4.7. Rahastojen maksusitoumusmäärärahat kyseiselle kaudelle ovat 218,7 miljardia euroa. Komissio ehdottaa, että 10 prosenttia tästä käytetään suoritusvaraukseen, jonka komissio jakaa kauden puolivälissä. Asetusehdotuksessa esitetään, että varaus jaettaisiin ohjelmille, "jotka ovat saavuttaneet tyydyttävän suoritustason". Suoritusvaraus myönnetään toimenpideohjelmille tai yhtenäisille ohjelma-asiakirjoille, joiden katsotaan saavuttaneen hyvän tai erittäin hyvän suoritustason. Arvioinnissa käytetään suppeaa määrää seurantaindikaattoreita, jotka mittaavat ohjelmakauden puoliväliin mennessä saavutettuja tuloksia suhteessa alkuperäisiin tavoitteisiin.

4.7.1. Talous- ja sosiaalikomitean käsityksen mukaan ehdotettu varaus on liian suuri ja sen jakoperusteet ovat kyseenalaiset. Ajatus varauksen tekemisestä on sinänsä kannatettava, mutta varaus olisi uusien rahastojen ohjelmakaudella kohdennettava tarvittaessa pikemminkin EU:n alueiden odottamattomiin rakenteellisiin talousmyllerryksiin. EU:n rahaliiton käynnistyessä ja ottaen huomioon, että alueelliset talousongelmat saattavat puhjeta verraten nopeasti, komitea ehdottaa, että otetaan käyttöön vaatimattomampi varaus ja että varausta käytetään vasta ennalta-arvaamattomien alueellisten talousongelmien ilmetessä. Kokemus on osoittanut, että näillä alueilla on taipumus altistua odottamattomille talousmyllerryksille, ja juuri nämä alueet tarvinnevat vastaisuudessa varauksen turvin myönnettävää lisätukea.

D. Yhteisöaloitteet

4.8. Komissio ehdottaa yhteisöaloitteille myönnettävien varojen vähentämistä 5 prosenttiin käytettävissä olevista määrärahoista sekä nimikkeen puitteissa rahoitettavien toimien alan huomattavaa supistamista kolmeen yleisohjelmaan. Yleisohjelmat kattavat yhtäältä jäsenvaltioiden välisen, rajanylittävän ja alueiden välisen yhteistyön, jossa kannustetaan alueellista talouskehitystä ja sopusointuista, tasapainoista aluesuunnittelua, sekä toisaalta maaseudun kehittämisen ja jäsenvaltioiden välisen uuden yhteistyön kaikenlaisen työmarkkinoille pääsyn estävän syrjinnän ja eriarvoisuuden torjumiseksi. Eräät jäsenvaltiot ovat ymmärrettävästi pyrkineet jossain määrin rationalisoimaan yhteisöaloitteita, mutta talous- ja sosiaalikomitea on edelleen sitä mieltä, että komission on kyettävä vastaamaan nopeasti odottamattomiin taloushäiriöihin, jotka vaikuttavat alueiden taloudelliseen hyvinvointiin. EU:n yhteenkuuluvuuden hyväksi ponnistellaan monin paikoin pääasiassa yhteisöaloitteiden turvin, joilla on usein ollut huomattava merkitys paikallistalouden vakauttamisessa. Komission tekemät ehdotukset tulevat muuttamaan perinpohjaisesti yhteisöaloitteiden tehtävää, ja on epätodennäköistä, että aloitteita voidaan vastaisuudessa toteuttaa samaan tapaan kuin tähän asti.

4.8.1. Talous- ja sosiaalikomitean näkemyksen mukaan on harkittava neljännen nimikkeen lisäämistä yhteisöaloitteisiin. Sen puitteissa rakennerahastoista voitaisiin tukea sellaisten alueiden sopeutumisprosessia, jotka joutuvat kamppailemaan odottamattomien talouskriisien kanssa. Kyseiseen nimikkeeseen perustuvien toimenpiteiden olisi täytettävä tavoitteen tukikelpoisuusehdot ja niiden tulisi täydentää jäsenvaltioiden taloudellisia tukiohjelmia.

4.8.2. Komitea kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että miltei välittömästi Rechar- ja Resider-yhteisöaloitteiden päätyttyä lakkautetaan EHTY-sopimus, minkä vuoksi syntyy tyhjiö, joka vaarantaa eräät erinomaiset, uraauurtavat aluekehitystoimet. Komitea kannattaa täysin EHTY:n neuvoa-antavan komitean esitystä, että komissio ryhtyisi kiireellisesti tekemään asianmukaisia ehdotuksia.

E. Kumppanuus

4.9. Asetusehdotuksessa vahvistetaan merkittävästi kumppanuuden sisältöä ja toteuttamista. "Kumppanuuden" määritelmään sisällytetään talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirien lisäksi ympäristöasioista sekä miesten ja naisten tasa-arvon edistämisestä vastaavat tahot samoin kuin alue- ja paikallisviranomaiset. Lisäksi asetuksella laajennetaan "kumppanuuden" soveltamisalaa sisältämään ohjelmien valmistelun ja rahoituksen lisäksi nimenomaisesti myös tuen seuranta ja arviointi, ja siinä vaaditaan (14 artiklan 1 kohta), että kaikkien kumppanien tulee voida antaa lausuntonsa tavoitteiden 1, 2 ja 3 kehittämissuunnitelmista.

4.9.1. Talous- ja sosiaalikomitea on erittäin tyytyväinen asetusehdotuksessa esitettyyn kumppanuuden määritelmän ja tehtävän lujittamiseen rakennerahastotoimien suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja seurannassa. Sisällyttämällä alue- ja paikallisviranomaiset, ympäristöasioista sekä miesten ja naisten tasa-arvon edistämisestä vastaavat tahot talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirien joukkoon asetuksessa varmistetaan, että toimintamallin toteuttamiseen osallistuvat juuri ne, jotka voivat parhaiten vaikuttaa paikalliseen talouskehitykseen. Kumppanuuskäsitettä voidaan vahvistaa var-

mistamalla, että se kattaa yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta ajavat järjestöt. Tarkistetun asetuksen ansiosta jäsenvaltioiden on entistä vaikeampi olla ottamatta talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirejä huomioon kehittäessään paikallistaloutta, ja näin varmistetaan, että paikallistason talouskehityksestä vastuussa olevat tahot osallistuvat asiasta käytävään keskusteluun (silloinkin, kun niillä ei ole paikallistason edustusta).

4.9.2. Kumppanuusperiaate on olennainen osa varmistettaessa, että rakennerahastotoimien suunnittelua ja täytäntöönpanoa lähestytään edelleen ”alhaalta ylöspäin”, mikä on rakennerahastotoimien onnistumisen kannalta keskeistä. Talous- ja sosiaalikomitea on useaan otteeseen kehottanut ottamaan kumppanuus asianmukaisesti huomioon rakennerahastotoimien kaikilla tasoilla, etenkin jäsenvaltioissa, ja toistaa kehotuksensa käsillä olevien uudistusehdotusten yhteydessä. Kumppanuus on tehokasta vain ollessaan aktiivista eikä ainoastaan neuvoa-antavaa. Kumppanina oleminen kattaa kaikki vaiheet – ohjelmien laatimisen, toteuttamisen ja arvioinnin paikallisella, valtakunnallisella sekä yhteisön tasolla.

4.9.3. Vaikka jäsenvaltioiden välinen kumppanuus saattaa toimia eri tavoin kunkin valtion erityistilanteesta johtuen, komission tulisi olla ankara varmistaessaan, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat asianmukaisesti kyseistä kumppanuusperiaatetta sellaisena kuin se on esitetty asetusehdotuksen artiklassa 8.

4.9.4. Kullakin ohjelmalla on oma teknistä apua koskeva kohtansa, johon sisältyvät varat olisi komitean mielestä asetettava suoraan kumppanuuden yhteydessä käytettäviksi. Näin edistetään kumppanuuden mahdollisimman tehokasta toteutumista.

4.9.5. Komitea toistaa kantansa, jonka mukaan kumppanuusperiaatetta tulee syventää ja laajentaa myös yhteisön tasolla. Eurooppalaisen rakennepolitiikan kumppanuusyhteistyöhön perustuvan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin tarve ei ole yhteisön tasolla läheskään tyydytetty. Suunnitelma, jonka mukaan komissio asettaa rakennetuen strategiset suuntaviivat, edellyttää kaikkien vastuullisten kumppanien sitovaa osallistumista, joka menee muodollisia kuulemisia ja tiedotustoimia pidemmälle. Komitea odottaa komissiolta laajakantoisempia lisäehdotuksia ja aloitteita, erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirien osallisuudesta muutoinkin kuin Euroopan sosiaalirahaston komiteaa kuultaessa.

F. Täydentävyys

4.10. Asetusehdotuksen 10 artiklassa komissio esittää paljon nykyistä tiukempaa järjestelmää, jota jäsenvaltioiden tulee noudattaa todistaakseen rakennerahastoista maksettavan tuen käytön täydentävyys. Paitsi että tämä tulee osoittaa entistä avoimemmin ja selkeämmin yhteisön tukikehyksessä ja yhtenäisissä ohjelma-asiakirjoissa, täydentävyys tarkistetaan lisäksi kolme kertaa ohjelmakauden aikana: ennen tukikehyksen tai ohjelma-asiakirjojen hyväksymistä, ohjelmakauden puolivälissä sekä ennen joulukuun 31. päivää 2005. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen siihen, että jäsenvaltioille asetettuja tuen täydentävyyden osoittamista koskevia vaatimuksia on tarkoitus tiukentaa.

G. Yleiskattavat tuet

4.11. TSK panee merkille, että komissio ehdottaa yleiskattavien tukien käyttöönottoa (asetusehdotuksen 26 artikla). Ne ovat merkittävä suora mekanismi pantaessa täytäntöön rakennerahastotoimien tiettyjä osia ja ne ovat erityisen tärkeitä paikallisille kehitysaloitteille.

H. Ohjelmien laatiminen ja hallinto

4.12. Asetusehdotuksessa esitetään ohjelmointimenettelyn yksinkertaistamista, mikä selkiyttää vastuunjakoa jäsenvaltioiden ja komission kesken. Vaikka ohjelmointimenettely säilyy pääosin ennallaan, komission rooli rajoitetaan yhteisön tärkeimpien päämäärien asettamiseen kunkin tavoitteen osalta. Vastuu ohjelmien yksityiskohtaisesta sisällöstä, yksittäisten ohjelmien hallinnosta ja toteutuksesta sekä hankkeiden valinnasta annetaan lähes yksinomaan jäsenvaltioille.

4.12.1. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen ehdotettujen järjestelyjen yksinkertaistamiseen ja hajauttamiseen ja niiden mukanaan tuomaan vastuualueiden selkiyttämiseen. Vastuunjako selkiytyy toteutettaessa rahastojen toimia, mikä puolestaan lisää avoimuutta ja tehostaa toimintaa. Laajennettaessa jäsenvaltioiden tehtävää komission ja jäsenvaltioiden on kuitenkin varmistettava, että asetusehdotuksessa tarkoitettu lujitettu kumppanuus toimii asianmukaisesti ja tehokkaasti. Muussa tapauksessa on olemassa vaara, että toimintaohjelmissa ei hyödynnetä sopivalla tavalla laajennettuun kumppanuuteen osallistuvien tahojen käytettävissä olevaa tärkeää tietoa. Niinpä jäsenvaltioiden virastojen on ponnisteltava varmistaakseen, että kumppanuuteen osallistuvia tahoja – erityisesti yritysten edustajia – tuetaan rakennerahastotoimien hallinnointiin liittyvissä, toisinaan monimutkaisissa tehtävissä ja tiedonhankinnassa. Tämä voidaan toteuttaa järjestämällä koulutusohjelmia sekä säännöllisiä tiedotustilaisuuksia, joiden avulla varmistetaan, että kaikki merkityksellinen tieto, tukikelpoisten menojen määritelmät mukaan lukien, on kyseisten hallintoelinten saatavilla, mikä on kumppanuusperiaatteen toteutumisen edellytys.

4.12.2. Komitea on tyytyväinen ehdotukseen perustaa kuhunkin jäsenvaltioon rahastojen yksityiskohtaisesta ohjelmoinnista huolehtiva hallintoviranomainen, joka vastaa myös rahastotoimien asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Tämä on niin ikään omiaan selkiyttämään entisestään rahastojen hallintoon liittyvää vastuunjakoa.

4.12.3. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille, että hallintoviranomaisen on laadittava komissiolle vuosittain täytäntöönpanokertomus, jossa esitetään yksityiskohtaiset tiedot rahastotoimista ja selvitetään niiden menestymistä. Näin komissiolla on käytössään selkeä tietolähde, jonka avulla se voi arvioida rahastojen tehokkuutta. Eräs täytäntöönpanokertomuksessa käsiteltävä merkittävä seikka on, missä määrin rakennerahastotoimet vastaavat yhteisön muiden politiikkojen tavoitteita. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa kyseistä vaatimusta, koska tietyissä tapauksissa rakennerahastotoimiin liittyvät näkökohdat ovat selvästi ristiriidassa EU:n muiden politiikkojen, esimerkiksi ympäristöpolitiikan kanssa.

4.12.4. Asetusehdotuksen artiklassa 34 vahvistetaan ja selkiytetään seurantakomiteoiden roolia. Ehdotuksessa korostetaan erityisesti, että komiteoihin tulee kuulua kaikkien asianomaisten kumppanien edustajia, olipa niillä äänioikeus tai neuvoa-antava asema. Lisäksi komissio osallistuu seurantakomiteoiden työskentelyyn vain neuvoa-antavassa ominaisuudessa läheisyysperiaatteen mukaisesti sekä varmistaakseen, että vastuu annetaan tehtävään sopivimmalle viranomaiselle.

4.12.5. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa uudistusta, koska sen puitteissa talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirit ja muut asianosaiset osallistuvat rakennerahastojen toimintaan ja hallintoon. Se, että asetuksessa asianosaisille annetaan todellinen tehtävä, on tietynlainen vastaus talous- ja sosiaalikomitean toistuvasti peräänkuuluttamaan kumppanuuden lujittamiseen. Tämän vuoksi on olennaista, että komissio käyttää toimivaltaansa varmistaakseen, että jäsenvaltiot noudattavat uusia järjestelyjä.

4.12.6. Seurantakomitean on hyväksyttävä hallintoviranomaisen tekemät ehdotukset ohjelmien tai ohjelma-asiakirjojen täydennysten muutoksista, ennen kuin ne toimitetaan komissiolle. Näin ollen mitään toimenpideohjelman toimintoa ei voida muuttaa ilman seurantakomitean suostumusta. Tämä parantaa nykyistä käytäntöä, koska juuri seurantakomitealla on paras käsitys siitä, miten paikallistaloutta on kehitettävä, ja toiminnassaan se toteuttaa kumppanuusperiaatetta.

4.12.7. Talous- ja sosiaalikomitea panee merkille ehdotuksen, jonka mukaisesti seurantakomiteoiden puheenjohtajana toimisi jokin jäsenvaltion hallintoviranomainen. Olennaista on, että seurantakomitean puheenjohtaja on puolueeton henkilö, eli että hänellä ei ole suoria tai taloudellisia intressejä seurantaelimen valvomiin toimiin.

4.12.8. Pk- ja käsiteollisuusyritysten osalta komitea toteaa, että nykyisen ohjelmoinnin puitteissa niitä ei oteta riittävästi huomioon tukiohjelmissa. Ne pääsevät harvoin hyötymään asianmukaisista toimista. Tämän vuoksi komitea kannattaa komission ehdotuksia, joiden mukaan toimet keskitetään paremmin tukemaan pk-yrityksiä.

I. Varainhoidon hallinto

4.13. Komission asetusehdotuksen mukaan rahastojen enimmäisosuus hankkeiden kokonaisrahoituksesta säilyy ennallaan, joskin komissio samalla ehdottaa, että merkittäviä tuloja tuottaviin perusrakenneinvestointeihin ja yrityssijoituksiin sovelletaan alempaa enimmäisosuutta. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa ehdotuksia, erityisesti periaatetta korottaa 10 prosentilla pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistettavien investointien enimmäisrahoitusosuutta.

4.13.1. Varainhoidon hallinnon ja valvonnan suhteen asetusehdotuksessa esitetään suuria muutoksia, joilla pyritään siirtämään päävastuu jäsenvaltioille. Tätä varten asetuksessa yksilöidään joukko velvollisuuksia, jotka jäsenvaltioiden tulee – tukitoimen hallintoviranomaisen kautta – täyttää varmistaakseen, että rahastojen varoja käytetään asianmukaisesti ja tehokkaasti ja että tilintarkastus- ja ilmoitusjärjestelmät mahdollistavat varojen moitteettoman ja sääntöjen mukaisen käytön.

4.13.2. Talous- ja sosiaalikomitea on useaan otteeseen ehdottanut tilintarkastusjärjestelmän luomista varmistamaan, että rakennerahastoille osoitetut määrärahat käytetään asianmukaisesti ja että varojen sääntöjenvastainen käyttö havaitaan helposti. Komitea kannattaakin uusia järjestelyjä, jotka vastaavat jossain määrin sen aiempia esityksiä.

4.13.3. Komissio ehdottaa, että käyttämättömät maksusitoumukset peruutetaan kahden vuoden kuluttua sitoumuksen antamisesta ja niihin varatut määrärahat jaetaan muualle. Ohjelmille myönnetyt maksusitoumukset olisi käytettävä yleensä kolmen vuoden kuluessa, mutta on tärkeää, että ”sääntöjä” ei noudateta ankarasti ottamatta huomioon yksittäisten jäsenvaltioiden erityisolosuhteita. Komitea ei vastusta asetuksessa esitettyä perusperiaatetta, mutta haluaisi sitä tulkittavan joustavasti.

4.13.4. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa rahastojen uutta maksumenettelyä. Tukea ehdotetaan maksetta-

vaksi ennakkoon 10 %, minkä jälkeen tukea maksetaan säännöllisesti todistettuja todellisia kuluja vastaan. Tämä helpottaisi rahastotuen valvonnan kiristämistä ja nopeuttaisi rakennetoimien edunsaajille suoritettavien tukien maksua.

5. **Euroopan aluekehitysrahastoa koskeva komission ehdotus**

5.1. Komission tekemässä Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) koskevassa asetusehdotuksessa määritellään toimet, jotka voivat saada tukea rahastosta yleisasetuksen tavoitteiden 1 ja 2 mukaiseen tukeen oikeutetuilla alueilla. Nykyisten järjestelyjen tapaan EAKR:sta myönnetään edelleen rahoitusta seuraaviin toimiin:

a) tuottavat investoinnit pysyvien työpaikkojen luomiseksi ja säilyttämiseksi;

b) infrastruktuuri-investoinnit;

c) paikallisen kehityksen, työllisyysaloitteiden ja pk-yritysten toiminnan tukeminen;

d) tekninen apu.

5.2. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa komission tekemää ehdotusta. Komitea panee erityisesti merkille lukuisat infrastruktuuri-investoinnit, joita tuetaan tavoitteen 1 piiriin kuuluvilla alueilla, ja on yhtä mieltä siitä, että ne ovat olennainen osa EU:n epäsuotuisten alueiden kestävään talouskehitykseen tähtäävää ohjelmaa.

5.3. Komissio ehdottaa, että EAKR:n turvin tuettaisiin seuraavia aloja:

a) tuotantoympäristö;

b) tutkimus ja teknologinen kehittäminen, teknologian siirto ja innovaatio mukaan lukien;

c) tietoyhteiskunnan kehittäminen;

d) ympäristönsuojelu;

e) miesten ja naisten välinen tasa-arvo työelämässä;

f) jäsenvaltioiden välinen, rajanylittävä ja alueiden välinen yhteistyö alueiden kehittämiseksi.

5.4. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa komission ehdotuksia valita kyseiset alat ensisijaisiksi rakennerahastotuen kohteiksi vuoden 2000 jälkeen. Komitea korostaa erityisesti, että on tärkeää koordinoida entistä tiiviimmin TTK-puiteohjelmaan ja rakennepoliittisiin ohjelmiin kuuluvia yhteisötoimia sekä integroida ne toisiinsa nykyistä paremmin [1].

6. **Euroopan sosiaalirahastoa koskeva komission ehdotus**

6.1. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamat rakennerahastotoimet liittyvät henkilöresurssien kehittämiseen oheistoimenpiteineen tavoitteiden 1 ja 2 piiriin kuuluvilla alueilla sekä uuden tavoitteen 3 kattamilla alueilla, jolloin yhdistetään aiemmat tavoitteet 3 ja 4. Uusi tavoite 3 kattaa kaikki EU:n alueet, jotka eivät voi saada tavoitteiden 1 ja 2 mukaista tukea. ESR:n tavoitteena on edistää korkeaa työllisyysastetta ja korkeatasoista sosiaalista suojelua, miesten ja naisten välistä tasa-arvoa, kestävää kehitystä sekä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Niinpä ESR on aiemman asetuksen tapaan edelleen keskeinen rakennerahasto ja avainasemassa torjuttaessa työttömyyttä, joka on monimuotoisena ongelmana ilmenevän sosiaalisen syrjäytymisen pääasiallisin aiheuttaja.

6.1.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa sitä, että ESR:n tehtävän lähtökohdaksi otetaan Amsterdamin sopimuksen uusi työllisyysosasto ja että siitä tulee osa Essenin Eurooppa-neuvostossa määriteltyä työllisyysstrategiaa ja jäsenvaltioiden vuotuisia työllisyyttä koskevia toimintasuunnitelmia.

6.2. ESR:a koskevassa asetusehdotuksessa nivotaan yhteen kolme tukikelpoista toimintakategoriaa:

a) henkilöille myönnettävä tuki: yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, työllisyyden tukeminen, tieteellinen korkeakouluopetus ja tutkimus, työpaikkojen luominen;

b) rakenteille ja järjestelmille myönnettävä tuki: yleissivistävien ja ammattikoulutusjärjestelmien parantaminen, työllisyyspalveluiden nykyaikaistaminen, pätevöitymiseen liittyviä tarpeita ennakoivat järjestelmät;

c) oheistoimenpiteet: tietoisuuden lisääminen, palvelujen tuottajat jne.

6.3. Kuten asetusehdotuksen 2 artiklassa selvästi todetaan, ESR:sta myönnettävä tuki keskitetään työpaikkojen luomiseen ja säilyttämiseen, pitkäaikaistyöttömyyteen liittyvät toimet mukaan lukien. Tämän vuoksi ESR:n rahoittamiin toimenpiteisiin kuuluvat mm.

---

[1] Komitea laatii aiheesta erillisen lausunnon, jonka lähtökohtana on komission 27. toukokuuta 1998 julkaisema tiedonanto aiheesta "Yhteenkuuluvuuden ja kilpailukyvyn lujittaminen tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja innovaatioiden avulla" (KOM(98) 275 lopull.).

työttömyyden torjuminen, yleissivistävien ja ammatillisten koulutusjärjestelmien kehittäminen sekä työntekijöiden valmiuksien parantamiseen tähtäävät järjestelmät. Samanaikaisesti ESR-toimilla on edistettävä paikallista kehitystä, paikalliset työllisyysaloitteet ja alueelliset työllisyyssopimukset mukaan lukien.

6.3.1. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että Euroopan sosiaalirahaston tulisi olla edelleen työmarkkinapolitiikkaan kuuluva kohdennettu väline. Laajemmat sosiaaliset tavoitteet kuten jäsenvaltioiden koulutustavoitteet, kuuluvat selkeästi jäsenvaltioiden vastuualueeseen.

6.4. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että kaikkien paikallistalouden kehittämiseen osallistuvien merkittävien tahojen on oltava mukana prosessissa ja että ESR-toimet on pantava täytäntöön viipymättä. Euroopan komissiota tulisi rohkaista tutkimaan prosessia tietyissä jäsenvaltioissa haittaavia hallinnollisia esteitä ja raportoimaan niistä.

6.5. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen siihen, että innovatiiviset toimet ja kokeiluhankkeet saavat edelleen ESR-tukea, kuten asetusehdotuksen 6 artiklassa esitetään.

6.6. Komitea on myös tyytyväinen komission ehdotuksen 4 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan vähintään yksi prosentti sosiaalirahaston määrärahoista varataan jaettavaksi pieninä apurahoina hallituksista riippumattomien järjestöjen kautta yleisasetuksen 26 artiklan mukaisesti.

7. Kalastusalan rakenteellisia toimenpiteitä (KOR) koskeva komission ehdotus

7.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa ehdotusta, jonka mukaisesti kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä muodostettaisiin täysimittainen rakennerahasto.

7.2. Talous- ja sosiaalikomitea toteaa komission pyrkivän kyseisen rahoitusvälineen avulla neljään tavoitteeseen, joita komitea kannattaa. Samanaikaisesti asetusehdotuksessa esitetään, että kalastuslaivastojen rakenneuudistuksen ohjelmoinnin liitännäistoimenpiteet rahoitetaan EMOTR:n takuuosastosta.

8. Koheesiorahastoa koskeva komission ehdotus

8.1. Komissio ehdottaa, että koheesiorahastosta tuetaan edelleen neljää maata, joiden BKT henkeä kohti ei edelleenkään ole yltänyt 90 %:iin EU:n keskiarvosta (Espanja, Kreikka, Irlanti ja Portugali). Koheesiorahasto perustettiin alun alkaen tukemaan kyseisten neljän valtion todellista taloudellista lähentymistä niiden edetessä kohti talous- ja rahaliiton (Emun) jäsenyyttä. Espanja, Irlanti ja Portugali ovat nyt päässeet tavoitteeseen, kun taas Kreikka ei ainoana maana täytä vaatimuksia voidakseen siirtyä Emun kolmanteen vaiheeseen.

8.2. Kyseisten maiden hyvinvoinnin taso on kuitenkin edelleen yleisesti ottaen huomattavasti alhaisempi kuin EU:n keskiarvo. Lisäksi kunkin neljän maan julkiset menot on edelleen sidottu Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa asetettuihin ”ylijäämäisen talousarvion” perusteisiin, vaikka Espanjan, Irlannin ja Portugalin osalta vaatimuksia on tarkistettu Amsterdamin Eurooppa-neuvoston tekemässä vakautta ja kasvua koskevassa sopimuksessa. Talous- ja sosiaalikomitean mielestä kyseiset näkökohdat ovat riittävä peruste sille, että nämä neljä valtiota saavat edelleen tukea koheesiorahastosta, ohjelmakauden puolivälissä vuonna 2003 tehtävän tarkistuksen tuloksista riippuen.

8.3. Komissio ehdottaa koheesiorahaston käytänteisiin tiettyjä uudistuksia, joissa otetaan huomioon Espanjan, Irlannin ja Portugalin osallistuminen yhtenäisvaluuttajärjestelyihin. Ehdollisuusperiaate pysyy edelleen voimassa, ja vakaus- ja kasvusopimuksen määräyksiä – etenkin vakauttamisohjelmia – on noudatettava. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa varauksetta kyseistä ehdotusta.

8.4. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa niin ikään komission ehdotuksia muuttaa asetuksen 7 artiklaa supistamalla tukikelpoisten hankkeiden koheesiotuen osuutta hankkeen tuottavuuden ja saastuttaja maksaa -periaatteen noudattamisen perusteella.

9. Päätelmät

9.1. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa yleisesti ottaen komission ehdottamaa rakennerahastotoimien uudistusta. Ehdotettujen muutosten lähtökohtana on rakennerahastojen onnistunut toiminta vuodesta 1988 tähän päivään, ja niiden tarkoituksena on lujittaa entisestään tuolloin käyttöön otettuja keskittämisen, ohjelmoinnin, kumppanuuden ja täydentävyyden periaatteita. Periaatteet ovat yhdessä vaikuttaneet siihen, että rahastot ovat edistäneet erittäin menestyksekkäästi taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tavoitteen lähenemistä kaikkialla EU:ssa ja parantaneet Euroopan unionin yhteisvastuullisuutta. Nykyisessä toimintaympäristössä tavoitteet säilytetään perustellusti ennallaan vuoden 1988 rahastouudistuksen kaltaisina. On siis olennaista, että rahastot tarjoavat edelleen johdonmukaisen ja tarkoituksenmukaiset voimavarat sisältävän kehyksen, jonka puitteissa EU:n alueiden taloudellisia eroja voidaan kaventaa ja parantaa kehityksessä jälkeenjääneiden alueiden talousnäkymiä.

9.2. Vaikka lausunnossa esitetään yksityiskohtaisia huomioita rakennerahastojen tavoitteiden 1 ja 2 tulevan keskittämisen taloudellisista vaikutuksista tietyillä alueilla, etenkin sellaisilla, jotka eivät aivan täytä rahastojen erityisiä tukikelpoisuusvaatimuksia, talous- ja sosiaalikomitea kannattaa komission lähestymistapaa, eli keskittymistä mitattavissa olevien, avointen perusteiden soveltamiseen päätettäessä siitä, mitkä alueet ovat oikeutettuja rahastoista myönnettävään tukeen. Rakennerahastoista saatava hyöty on maksimoitavissa koko EU:ssa ainoastaan siinä tapauksessa, että tuki kohdennetaan oikein ja oikeudenmukaisesti.

9.3. Samalla on kuitenkin tärkeää, että rakennerahastot ovat edelleen joustavia, mikä takaa sen, että tukea voidaan suunnata odottamattomiin rakenteellisiin taloushäiriöihin, joilla on erityinen alueellinen ulottuvuus. Nykyisissä asetuksissa tehtävästä huolehtivat osittain yhteisöaloitteet, jotka ovat osoittaneet sekä sopeutuvuutensa ennalta-arvaamattomissa rakenteellisissa kriiseissä että innovatiivisuutensa. TSK katsoo, että asetuksessa tulisi säätää, että kyseisestä tehtävästä huolehditaan edelleen yhteisöaloitteiden avulla.

9.4. Vuodesta 1988 lähtien kumppanuusperiaate on ollut keskeinen tekijä rakennerahastotoimien menestyksekkäässä täytäntöönpanossa. Mahdollistamalla talous- ja yhteiskuntaelämän etupiirien osallistuminen alueiden talouskehitykseen kumppanuudella varmistetaan, että politiikassa toteutuu ”alhaalta ylös” suuntautuva lähestymistapa ja että ne toimijat, jotka kykenevät antamaan suurimman panoksen, osallistuvat toimintaan kaikissa vaiheissa. Komitea on tyytyväinen asetusehdotuksessa esitettyyn kumppanuustoiminnan lujittamiseen. Vieläkin on jäsenvaltioita, jotka tunnustavat kumppanuuden vain pinnallisesti, ja komission ehdottamat uudistukset ovat uusi edistysaskel vahvistettaessa, että kumppanuus on olennainen osa alueiden kehitysprosessia ja että jäsenvaltioiden on noudatettava kumppanuusperiaatetta kaikilta osin.

9.5. Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen siihen, että asetusehdotuksen läpikäyvänä ajatuksena on työpaikkojen luominen. Lähestymistapa on yhtenevä Amsterdamin Eurooppa-neuvoston muuttamaan perustamissopimukseen sisältyvien työllisyystavoitteiden kanssa. Rakennerahastoilla on avainasema luotaessa työpaikkoja kaikkialle EU:hun. Rakennerahastot tukevat tuottavien yritysten kehitystä suoraan ja rahoittavat välillisesti talouden kannalta olennaisen infrastruktuurin kehittämistä, koulutus ja täydennyskoulutus mukaan lukien. Komitea korostaa kuitenkin, että työllisyysasiat kuuluvat edelleen pääasiassa jäsenvaltioiden toimivaltaan, ja rakennerahastoja tulee käyttää jatkossakin ensisijaisesti poistamaan epäsuotuisassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä taloudellisen toiminnan ja työllisyyden osalta ja edistämään taantuvien teollisuusalueiden yhteiskunnallis-taloudellista muutosta. Rakennerahastot tukevat suoraan vakaata työllisyyttä pitkällä aikavälillä koko EU:ssa luomalla edellytykset kyseisten alueiden itsenäiselle talouskasvulle.

9.6. Talous- ja sosiaalikomitea toivoo, että keskustelu komission asetusehdotuksista käydään ripeästi, jotta varmistetaan, että uudet järjestelyt hyväksytään ajoissa, niin että niitä voidaan alkaa soveltaa 1. tammikuuta 2000. Yhteisen kannan viivästyminen, mikä vaikeuttaa sujuvaa siirtymistä nykyisistä asetuksista uusiin, mitä todennäköisimmin keskeyttää epäsuotuisten alueiden talouskehityksen ja sillä on kielteinen vaikutus kyseiseen prosessiin. Jos uusien järjestelyjen täytäntöönpano viivästyy, uudistettujen rakennerahastojen yksinkertaistetusta hallintomenettelystä saatava hyöty vaarantuu.

Bryssel 10. syyskuuta 1998.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

(työjärjestyksen 47 artiklan 3 kohta)

Oheinen Ettore Masuccin tekemä muutosehdotus hylättiin keskustelussa:

Kohdat 4.3.1.3 ja 4.3.1.4

Poistetaan.

Perustelu

Tekstissä käsitellään huomattavaa laajentamista, joka on vastoin keskittämisperiaatetta.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 18, ei-ääniä: 54, tykjiä: 3.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan aluekehityssuunnitelma (ESDP) – Ensimmäinen virallinen luonnos”

(98/C 407/15)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 2. heinäkuuta 1998 työjärjestyksensä 23 artiklan c kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Euroopan aluekehityssuunnitelma (ESDP) – Ensimmäinen virallinen luonnos”.

Asian valmistelusta vastannut aluekehityksen, yhdyskuntasuunnittelun ja maankäytön jaosto antoi lausuntonsa 17. heinäkuuta 1998. Esittelijä oli Bernard Boussat.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. syyskuuta 1998 pitämässään 357. täysistunnossa (syyskuun 9. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 110 puolesta, 2 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. **Johdanto**

1.1. Belgian puheenjohtajuuskaudella järjestetyssä aluesuunnittelusta ja kehittämisestä vastaavien ministerien epävirallisessa kokouksessa Liègessä 1993 jäsenvaltiot päättivät laatia Euroopan aluekehittämissuunnitelman (ESDP), jonka tarkoituksena on viitoittaa Euroopan aluekehittämispolitiikan suuntaa.

1.2. Ensimmäinen asiakirja ”Euroopan aluekehittämispolitiikan periaatteet” hyväksyttiin Leipzigissa 1994 pidetyssä epävirallisessa kokouksessa. Asiakirjassa määritellään aluekehittämissuunnitelman laatimisen suuntaviivat ja perusperiaatteet, ja se pohjautuu komission samana vuonna julkaisemaan tiedonantoon ”Eurooppa 2000+ – eurooppalainen aluepoliittinen yhteistyö”, johon komitea on ottanut kantaa maaliskuussa 1995 [1] ja syyskuussa 1995 [2] antamissaan lausunnoissa.

1.3. Aluekehittämissuunnitelmaa on työstetty hallitustenvälisessä työryhmässä, aluesuunnittelukomiteassa (CDS), jossa on ollut mukana jäsenvaltioiden ja Euroopan komission edustajia. Ensimmäinen virallinen luonnos yhteisön aluekehittämissuunnitelmaksi esiteltiin aluekehittämisestä vastaavien ministerien epävirallisessa kokouksessa Noordwijkissä 9.–10. kesäkuuta 1997.

1.4. Kokouksessa vahvistetuissa puheenjohtajiston päätelmissä korostetaan erityisesti luonnoksen merkitystä perustana poliittiselle keskustelulle tavasta, jolla Euroopan aluepolitiikalla voidaan Leipzigissa asetettu-

---

[1] EYVL C 133, 31.5.1995.
[2] EYVL C 301, 13.11.1995.